

Primària i secundària

Ciències socials i geografia

Història

Activitat 13: La fabricació de calç a la Serra de Tramuntana

Descripció:
 Identificació de les plantes més representatives de la flora de la Serra. Recerca d'altres noms populars i d'alguna característica representativa de cadascuna d'elles (mida, color, hàbitat, etc.).

Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar i descriure els elements relacionats amb la fabricació tradicional de calç a la Serra • Conèixer la tècnica i els processos físics i químics implicats en la fabricació de calç • Valorar la importància i la utilitat d'aquesta tasca, i el valor dels testimonis que es conserven
Conceptes clau	<ul style="list-style-type: none"> • Calciner • Forn de calç • Calcària (pedra viva) • Carbonat càlcic • Calcinació • Calç (viva)
Durada aprox.	2 hores
Material recomanat	<ul style="list-style-type: none"> • Mapes dels tres sectors de Tramuntana • Càmera fotogràfica (optatiu)
Organització participants	<ul style="list-style-type: none"> • Individual • Petit grups (3-4 persones) • Grup - classe

Metodologia

- 1.** L'activitat comença amb una breu explicació de la proposta de treball, els objectius que es pretén assolir, l'organització i els recursos disponibles.
- 2.** Els alumnes fan una breu recerca d'informació relativa al procés tradicional de fabricació de calç, les aplicacions d'aquest producte i les característiques de la feina dels calciners a la Serra de Tramuntana.
- 3.** A continuació es realitza una posada en comú, per equips, de la informació disponible, i tot seguit marquen damunt els mapes els elements que poden estar relacionats amb l'activitat dels calciners, directament o indirecta.
- 4.** Es trien a l'atzar els portaveus de 3 o 4 grups perquè exposin les informacions bàsiques relacionades amb la fabricació tradicional de la calç a la Serra de Tramuntana. S'anoten a un lloc visible (pissarra, mural de paper, pantalla, etc.) les diverses aportacions. Els grups que no havien intervingut poden afegir alguna informació o comentari, si ho troben convenient.
- 5.** Amb la col·laboració dels diversos equips, es construeix un mapa conceptual de la fabricació de calç a la Serra, amb la utilització d'elements procedents dels mapes i làmines (retallats o copiats) o altres procedències. L'activitat es pot cloure amb un debat sobre aspectes com ara la importància i els efectes d'aquesta activitat a la Serra, les aplicacions de la calç, el valor dels antics forns que es conserven i la conveniència i forma de preservar-los, etc.

Per aprofundir

PROPOSTA D'EXTENSIÓ 1:

L'activitat es pot completar amb una sortida a la Serra que, entre altres possibles objectius, inclogui la visita a un antic forn de calç. Els alumnes poden recollir informació fotogràfica, esquemes, mesures, etc. que posteriorment s'afegiran al treball fet a classe.

PROPOSTA D'EXTENSIÓ 2:

Una altra possible activitat complementària pot consistir a recollir informació oral mitjançant l'entrevista, preferiblement gravada, a algun veïnat del poble que hagi conegut d'alguna forma l'activitat de la fabricació de calç, convidar qualche expert perquè faci una xerrada sobre el tema, etc.

Recursos necessaris

Convé que el professorat que coordini aquesta activitat disposi d'informació sobre:

- L'activitat de la fabricació de la calç: transformació de la calcària en calç, combustible, forns, aplicacions de la calç, etc..
- Localització d'alguns forns de calç a la Serra, amb vistes a la seva possible visita i estudi.

Per saber-ne més:

Manual:

D.A. (2018). Manual de gestió rural de la Serra de Tramuntana. Ed: Tramuntana XXI, Palma. (fitxa 6.3).

Web:

DIAGO, J., Sánchez F., Terrassa, B. (2005): Forn de calç. Camp d'aprenentatge d'Orient.

<http://trailrunningmallorca.es/wp-content/uploads/2016/08/Forn-de-cals.pdf>